

1. White Leslie The Evolution of Culture; the Development of Civilization to the Fall of Rome. Left Cjfst Press. 2008.
2. Homer-Dixon Thomas The Upside of Down: Catastrophe, Creativity, and the Renewal of Civilization. Island Press. 2006
3. Lambert Jessica G., Hall Charles A. S., Balogh Stephen, Gupta Ajay, Arnold Michelle, Poisson Alexander EROI of Global Energy Resources. Status, Trends and Social Implications PREPARED FOR THE United Kingdom Department for International Development. 2013. DOI: 10.13140/2.1.2419.8724

Фарафонова І.А.
аспірантка кафедри філософії,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків, Україна

ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ЕЛЕКТОРАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ

Актуальність. Дослідження електоральної поведінки є актуальним, тому що поведінка виборців впливає на виборчі процеси, політичні зміни у соціумі, економіці, культурі. Актуальним у виборчому процесі для сучасного суспільства є важливість електоральної поведінки, яка безпосередньо пов'язана з політичними виборами, стратегіями розвитку суспільства.

Наукова проблема. Постановка проблеми. Електоральна поведінка є складним явищем. Потребує всебічного аналізу. Як з погляду гносеології розкриваються та пояснюються процеси формування знань про поведінку виборців та мотиви електорату? Як екзистенційний аналіз допомагає виявити політичні рішення та вчинки, як вираз особистої свободи та відповідальності виборців? Як філософський аналіз електоральної поведінки враховує динаміку та адаптивність електорату до нових обставин.

Мета дослідження: розгляд філософських методів, які вивчають електоральну поведінку.

Методологія. Філософський аналіз електоральної поведінки може включати різні підходи та методи, що допомагають розкрити важливість цього явища. «Електоральний вибір є складним явищем та потребує комплексного вивчення в рамках різних підходів» [1, с. 77-87]. «Електоральна поведінка - сукупність дій, які виражають політичні орієнтації виборців щодо делегування їх повноважень представницьким органам влади. Виявляється в участі або не участі електорату (громадян, що мають право голосу) в голосуванні» [2].

Завдяки гносеології можна дослідити, як люди формують свої політичні переконання та приймають рішення на виборах, розкриваючи вплив інформаційних джерел, інформації, соціальних мереж на електоральну поведінку. Встановлено, що гносеологія впливає на філософський аналіз. З точки зору гносеології можна розкрити питання про природу знання та способи його отримання. Це допомагає враховувати особистий досвід та логіку електорату при прийнятті рішень виборцями. Цей метод допомагає вивчити, як виборці обґрунтовують свої політичні рішення. Це може включати аналіз логічних аргументів, емоційних переконань, внутрішніх конфліктів та процесів прийняття рішень, що впливають на виборчі уподобання електорату. Гносеологія також розглядає рівень освіченості та інформованості виборців щодо політичних питань і зосереджується на процесах формування знань, способах їх отримання та обґрунтування електоральної поведінки та мотивів електорату. Встановлено, що гносеологія допомагає вивчити політичні рішення виборців.

З точки зору феноменологічного підходу можна розкрити способи сприйняття та реакції електорату на різні типи медійного контенту. Феноменологія є філософською

методологічною основою вивчення впливу засобів масової інформації на електорат. Аналізується структура досвіду свідомості та поведінка електорату.

За допомогою екзистенційного підходу розглядається питання сенсу життя виборців, розуміння того, як індивіди вибирають свої політичні переконання та дії, на основі власного бачення себе та своєї ролі в суспільстві. Цей підхід дозволяє врахувати нестабільність та неоднорідність існування виборців у політичному контексті, що впливає на їх електоральну поведінку та як виборці приймають політичні рішення та які роблять вчинки, як вираз особистої свободи та відповідальності. Цей підхід визначає політичну реальність та виборчу поведінку, на які впливають ідеологія або особисті цінності. Екзистенціальний аналіз дозволяє врахувати нестабільність та неоднорідність існування виборців у політичних дебатах та філософських дискурсах. «Політичні орієнтації виборців, що реалізуються в електоральній поведінки, загалом є наслідком взаємозв'язку об'єктивних та суб'єктивних чинників, що формують їх ціннісні орієнтації. До останніх належать особливості внутрішньої та зовнішньої політичної ситуації в державі, рівень демократизації суспільних відносин, розвиток громадянського суспільства та свободи слова, стан масової свідомості та зрілість громадської думки, діяльність політичних партій і рухів, характер та рівень ефективності засобів масової комунікації, рівень політичної культури електорату та його соціальний досвід тощо» [2].

Онтологічний підхід може відображати погляди людини на природу політичного процесу та його місце в суспільстві і розкриває фактори та особисті цінності виборців. Герменевтичний підхід допомагає вивчити різноманітність та глибину значень, які приховані у медійних повідомленнях, політичних текстів – референдуми, програми, речева маніпуляція з точки зору політичних дискурсів. «Філософська герменевтика, натомість, зауважує, що тілесність і розум — це феномени людського буття» [3, с. 49].

Використовуючи філософський аналіз можна виявити різні фактори які впливають на поведінку електорату. Найбільш значимими є ідеологія, культурні цінності, особисті переконання, освіта, релігія, вік, стать, географічний фактор, матеріально становище та багато інших. Електоральна поведінка знаходиться під впливом соціальних, економічних та культурних контекстів. Політичні та соціальні процеси у суспільстві та під час виборів постійно змінюються та розвиваються.

Висновки. Електоральна поведінка широко досліджується в дисциплінах – соціологія, економіка, політологія, проте ці методи не розкривають повною мірою сутність та природу електоральної поведінки. В соціології вчені користуються спеціальними методами – анкетування, математичною статистикою, однак тільки філософський аналіз дає такі переваги як вплив ідеології, особистих цінностей виборця, факторів та інше на електоральну поведінку. Таким чином, встановлено, що використовуючи філософський аналіз можна виявити різні фактори, які впливають на поведінку електорату. Найбільш значимими є ідеологія, культурні цінності, особисті переконання, освіта, релігія, вік, стать, географічний фактор, матеріально становище та багато інших.

Література:

1. Владленова І. В. Смоляга М. В. Рефлексія електорального вибору: множинність підходів та методів // Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Сер.: філософія, філософія права, політологія, соціологія: зб. наук. пр. / ред. кол.: О. Г. Данильян [та ін.]. Харків: Право, 2022. № 2 (53). С. 77-87.
2. Електоральна поведінка / В. І. Волович // Енциклопедія Сучасної України. Електронний ресурс. / Редкол.: І.М.Дзюба, А.І.Жуковський, М.Г.Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2009. Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-18853>
3. Богачов А. Герменевтичний підхід у філософії. Філософська думка, 2013, № 5. С. 41-50.